

Uurimise lõpetamine ja süüdistuse esitamine liikmesriigi kohtus

Töö EPPOga detsentraliseeritud tasandil —
koolitusmaterjalid prokuröridele ja eeluurimiskohtunikele

Co-funded by the Justice Programme of the European Union 2014-2020

Uurimise lõpetamise viisid

Määrus 2017/1939 (EPPO määrus)

EPPO määruse artikli 10 lõige 3:

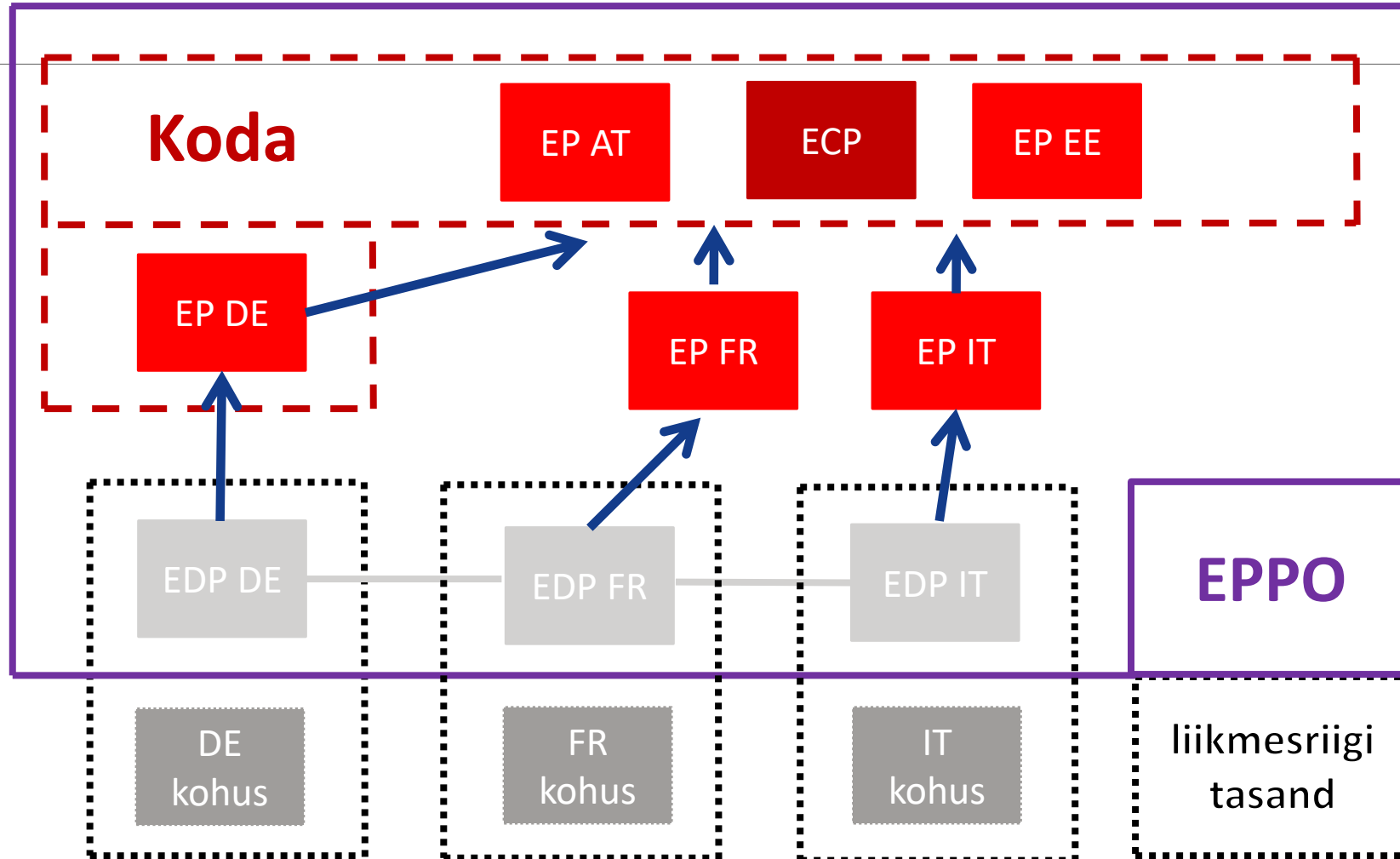
- (a) **saata** kriminaalasi **kohtusse** kooskõlas artikli 36 lõigetega 1, 3 ja 4;
- (b) **lõpetada** kriminaalasi kooskõlas artikli 39 lõike 1 punktidega a–g;
- (c) kohaldada **lihtmenetlust** ja anda Euroopa delegaatprokurörile juhis **kriminaalasja lõplikuks lahendamiseks** kooskõlas artikliga 40;
- (d) saata **kriminaalasi riigiasutustele** kooskõlas artikli 34 lõigetega 1, 2, 3 või 6;

Artikkel 35 lõige 1: „Kui **asja menetlev Euroopa delegaatprokurör leiab, et uurimine tuleb lõpetada**, esitab ta järelevalvet teostavale Euroopa prokurörile aruande, mis sisaldab **kriminaalasja kokkuvõtet ja otsuse kavandit** selle kohta, **kas esitada süüdistus siseriiklikus kohtus** või kaaluda kriminaalasja **edastamist, menetluse lõpetamist** või **lihtmenetlust** kooskõlas artiklitega 34, 39 või 40. ...“.

Vt IRP artiklit 2 – kodukord (kolleegiumi otsus 003/2020) ja otsust keelte kasutamise korra kohta (kolleegiumi otsus 002/2020): töökeel on inglise keel.

Vt ka kodukorra artiklit 56.

Informeerimisprotsess otsustamisel, kuidas uurimist läbi viia

Märkus:
DE, FR, IT, EE
on valitud
näitena –
võivad olla
ka muud
osalevad
liikmesriigid

Artikkel 36 – süüdistuse esitamine siseriiklikus kohtus

EPPO määruse artikli 36 lõige 1: „Kui **Euroopa delegaatprokurör** esitab **otsuse kavandi, milles tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse**, teeb alaline koda selle kohta otsuse 21 päeva jooksul kooskõlas artiklis 35 sätestatud menetlusega. Alaline koda ei saa otsustada kriminaalasia lõpetada, kui otsuse kavandis tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse.“

EPPO määruse artikkel 13 lõige 1: „**Euroopa delegaatprokurörid** tegutsevad **Euroopa Prokuratuuri (EPPO) nimel oma vastavates liikmesriikides** ja neil on **samasugused volitused nagu siseriiklikel prokuröridel** seoses uurimiste, **süüdistuste esitamise ja kriminaalasjade kohtusse saatmisega**, lisaks ja vastavalt neile antud konkreetsetele volitustele ning staatusele ja käesolevas määruses sätestatud tingimustel. ...“

Foorumi valik süüdistuse esitamiseks: põhimõte (artikkel 36 lõige 3) on **käsitleva EDP liikmesriik, kõrvalekalle** (artikkel 36 lõige 3): **teine liikmesriik**, kui selleks on piisavalt õigustatud alus, arvestades artikli 26 lõigetes 4 ja 5 nimetatud kriteeriume

Võimalik kriminaalasjade ühendamine süüdistuse esitamiseks ühes liikmesriigis (artikkel 36 lõige 4, põhjendused 67, 68)

Kohtulik kontroll (põhjendus 87 lõige 2): „... **siseriiklikes kohtutes hiljemalt kohtumenetluse etapis**“.

Kodade kohta vt ka kodukorra artikleid 15-24.

Artikkel 36 - süüdistuse esitamine siseriiklikus kohtus

EPPO määruse artikkel 36 lõige 1: „Kui **Euroopa delegaatprokurör** esitab **otsuse kavandi, milles tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse**, teeb alaline koda selle kohta otsuse 21 päeva jooksul kooskõlas artiklis 35 sätestatud menetlusega. Alaline koda ei saa otsustada kriminaalasja lõpetada, kui otsuse kavandis tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse.“

EPPO määruse artikkel 36 lõige 4: „Enne otsuse tegemist kriminaalasja kohtusse saatmise kohta võib pädev **alaline koda** asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri ettepaneku põhjal **otsustada mitu kriminaalasja liita**, kui erinevad Euroopa delegaatprokurörid on viinud läbi uurimisi sama(de) isiku(te) suhtes, eesmärgiga saata need kriminaalasad üheainsa liikmesriigi kohtutesse, kellel on kooskõlas tema õigusega kohtualluvus kõigis neis kriminaalasadades.“

Võimalik kriminaalasadade ühendamine süüdistuse esitamiseks ühes liikmesriigis (artikkel 36 lõige 4, põhjendused 67, 68)

Vt ka kodukorra artikleid 49–51 kriminaalasadade ümberjagamise/liitmise/lahutamise kohta.

Artikkel 36 - süüdistuse esitamine siseriiklikus kohtus

EPPO määruse artikkel 36 lõige 1:

„Kui **Euroopa delegaatprokurör** esitab **otsuse kavandi, milles tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse**, teeb alaline koda selle kohta otsuse 21 päeva jooksul kooskõlas artiklis 35 sätestatud menetlusega. Alaline koda ei saa otsustada kriminaalasja lõpetada, kui otsuse kavandis tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse.“

Mis tüüpi süüdistusotsused langevad käsitleva EDP liikmesriigi õiguse alusel kategooriasse „**otsus, milles tehakse ettepanek saata kriminaalasi kohtusse**“?

- Ainult süüdistusakt?
- Või on liikmesriigi õiguse alusel veel võrdväärseid alternatiive? Ja millised need oleksid?
- Mis on erinevus võrreldes artikliga 40 (lihtmenetlused)?

Milline on liikmesriigi õiguse alusel **lävi**, mille prokurör peab ületama, enne kui kriminaalasja saab kohtusse anda?

Artikkel 36 - süüdistuse esitamine siseriiklikus kohtus

EPPO määruse artikli 36 lõige 6: „Kui see on **sissenõudmise, halduslike järelmeetmete või jälgimise eesmärgil** vajalik, **teavitab** keskasutus **pädevaid riigiasutusi, huvitatud isikuid** ning **asjakohaseid liidu institutsioone, organeid ja asutusi** süüdistuse esitamise otsusest.“

Informeerimiskohustused

- Konkreetsetel eesmärkidel: **sissenõudmine, halduslikud järelmeetmed või jälgimine**

Kellele?

- **liikmesriigi pädevad asutused**: haldusasutused?, muud asutused?
- **huvitatud isikud**: kriminaalmenetluse osalised?, muud isikud?
- **asjakohased liidu insitutsioonid, organid ja asutused**: komisjon?, OLAF, teised?

Suhtluskanalid? (miks „keskasutus“?, ja mitte kriminaalasja käsitlev EDP?)

Artikkel 39 - kriminaalasja lõpetamine

EPPO määruse artikli 39 lõige 1: „Kui **süüdistuse esitamine on asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt võimatu**, otsustab alaline koda isiku suhtes alustatud **kriminaalasja** menetleva Euroopa delegaatprokuröri poolt artikli 35 lõike 1 kohaselt esitatud aruande põhjal **lõpetada**, tuginedes mis tahes järgmisele alusele:

- (a) kahtlustatava või süüdistatava **surm** või kahtlustatava või süüdistatava juriidilise isiku tegevuse **lõpetamine**;
- (b) kahtlustatava või süüdistatava **süüdimatus**;
- (c) kahtlustatavale või süüdistatavale antud **amnestia**;
- (d) kahtlustatavale või süüdistatavale antud **immunitet**, välja arvatud juhul, kui see on ära võetud;
- (e) süüdistus on **vastavalt** siseriiklikule **õigusele aegunud**;
- (f) kahtlustatavat või süüdistatavat puudutav kriminaalasi on seoses samade asjaoludega **juba lõplikult lahendatud**;
- (g) **asjakohaste tõendite puudumine**.

Põhjendus 81: „ ... Kriminaalasja lõpetamise alused on ammendavalt sätestatud käesolevas määruses.“

Artikkel 39 - kriminaalasja lõpetamine

EPPO määruse artikli 39 lõige 1: „... **asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse** kohaselt , ... otsustab isiku suhtes alustatud **kriminaalasja lõpetada**, tuginedes **mis tahes järgmisele alusele**:

a) ... (g) ...”

Põhjendus 81: „ ... Kriminaalasja lõpetamise alused on ammendavalt sätestatud käesolevas määruses.“

➤ **liikmesriigi õiguse kohaselt:**

➤ kohalduvad **rakendusreeglid käsitleva EDP liikmesriigi / teie liikmesriigi kriminaalmenetluse alusel?**

Artikkel 39 - kriminaalasja lõpetamine

EPPO määruse artikli 39 lõige 2: „Lõike 1 kohaselt tehtud otsus **ei välista täiendavate uurimiste läbiviimist uute asjaolude alusel**, mis ei olnud EPPOle teada otsuse tegemise ajal ning millest saadi teada pärast otsuse tegemist. Otsuse uurimist uute asjaolude alusel taasalustada võtab vastu pädev alaline koda.“

- Lõpetamise tagajärg: põhimõtteliselt **edasiste uurimiste välistamine**

Artikkel 39 lõige 3: „Kui EPPOl on pädevus kooskõlas **artikli 22 lõikega 3**, lõpetab ta kriminaalasja üksnes pärast **konsulterimist** artikli 25 lõikes 6 osutatud **liikmesriigi asutustega**. ...“

- **Konsulterimiskohustused**: kriminaalasja pakkumine liikmesriigi kohtusüsteemile
- Vt kodukorra artiklit 58.

Artikkel 40 - lihtmenetlused

EPPO määruse artikli 40 lõige 1: „Kui kohaldatavas siseriiklikus õiguses on ette nähtud lihtmenetlus, mille eesmärk on kriminaalasja lõplik lahendamine kahtlustatavaga kokku lepitavatel tingimustel, võib asja menetlev Euroopa delegaatprokurör esitada pädevale alalisele kojale kooskõlas artikli 10 lõikega 3 ja artikli 35 lõikega 1 ettepaneku kohaldada kõnealust menetlust kooskõlas siseriiklikus õiguses sätestatud tingimustega.“

- **kohalduv liikmesriigi õigus** näeb ette **lihtmenetluse**
- eesmärk on **lõplik lahendamine**
- **kahtlusalusega kokkulepitud tingimuste alusel/täitmisel**
- **liikmesriigi õiguses sätestatud tingimused**

Kas sellised lihtmenetlused on liikmesriigi õiguse alusel olemas?

Millised on nende lihtmenetluste üksikasjad ja kord?

Mis eristab neid artiklis 36 kirjeldatud kriminaalmenetluse algatamise meetmetest?

Artikkel 40 - lihtmenetlused

EPPO määruse artikli 40 lõige 2: „Alaline koda võtab asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri ettepaneku alusel vastu otsuse, tuginedes järgmistele alustele:

- (a) **kuriteo raskusaste**, tuginedes **eelkõige tekitatud kahjule**;
- (b) kuriteos kahtlustatava **valmisolek heastada** ebaseadusliku tegevusega tekitatud **kahju**;
- (c) kas menetluse kasutamine oleks kooskõlas käesolevas määruses sätestatud **EPPO üldeesmärkide ja peamiste põhimõtetega. ...“**

- Kolleegium võtab vastu **suunised** nende aluste kohaldamise kohta
- Kriteerium: **kas täita tuleb need kõik või on tegemist alternatiividega?**

Artikkel 40 - lihtmenetlused

EPPO määruse artikli 40 lõige 1: „... Kui EPPO teostab pädevust seoses **direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b osutatud kuritegudega ning kui liidu finantshuvidetele tekitatud või tõenäoliselt tekitatav kahju ei ületa mõnele teisele kannatanule tekitatud või tõenäoliselt tekitatavat kahju, konsulteerib** asja menetlev Euroopa delegaatprokurör **enne** lihtmenetluse kohaldamise ettepaneku tegemist **siseriikliku prokuratuuriga**“

- **Konsulteerimiskohustused:** kriminaalasja pakkumine liikmesriigi kohtusüsteemile
- Vt kodukorra artikleid 61 ja 62.

EPPO määruse artikli 40 lõige 3: „**Kui** alaline koda on ettepanekuga nõus, **kohaldab** asja menetlev Euroopa delegaatprokurör **lihtmenetlust kooskõlas liikmesriigi õiguses ette nähtud tingimustega** ja registreerib selle kriminaalasjade haldamise süsteemis. Kui lihtmenetlus on pärast kahtlustatavaga kokku lepitud tingimuste täitmist lõpule viidud, annab alaline koda Euroopa delegaatprokurörile **juhise võtta meetmeid, et kriminaalasi lõplikult lahendada.** “

- **Rakendamine liikmesriigi õiguse alusel**

Artikkel 34 - edastamine riigiasutustele

EPPO **edastab** kriminaalasja liikmesriigi asutustele, kui

- kriminaalasi ei vasta artiklitele 22 ja 23
- tingimused EPPO pädevuse rakendamiseks (EPPO määruse artikli 25 lõiked 2 ja 3) pole täidetud
- EPPO kaalub kriminaalasja lõpetamist, kui EPPO rakendas EPPO määruse artikli 22 lõike 3 alusel seotud pädevust või kui ELi kahju ei ületa teisele kannatanule põhjustatud kahju

Kolleegium võib väljastada suuniseid, millega alalisel kojal lubatakse **edastada** kriminaalasi liikmesriigi asutustele

- kui kahju ELile on alla 100 000 € ja kui kolleegiumi määratud suuniste kohaselt ei nõua kuriteo raskusaste või kriminaalasja keerukus ELi tasemel uurimist

Protseduurid EPPO pädevusest välja jäävate kuritegude korral

- EPPO määruse artikkel 34 lõige 5: kui liikmesriigi asutus ei võta kriminaalasja üle (30 päeva jooksul), jääb see EPPO pädevusse (v.a juhtudel, kui EPPOl artiklite 22 ja 23 alusel pädevus puudub).
- EPPO määruse artikli 34 lõiked 7, 8: toimiku **üleandmine** riigiasutusele, edasistest EPPO uurimis- või süüdistusmeetmetest hoidumine, kriminaalasja lõpetamine, riigiasutuste, asjakohaste ELi asutuste (OLAF), kahtlusaluste või süüdistatavate, kuriteo kannatanute **teavitamine**.

Vt ka kodukorra artiklit 57.

Artikkel 35 - uurimise lõpetamine

EPPO määruse artikli 35 lõige 1: kui käsitlev EDP peab uurimist lõppenuks, teeb ta järgmist:

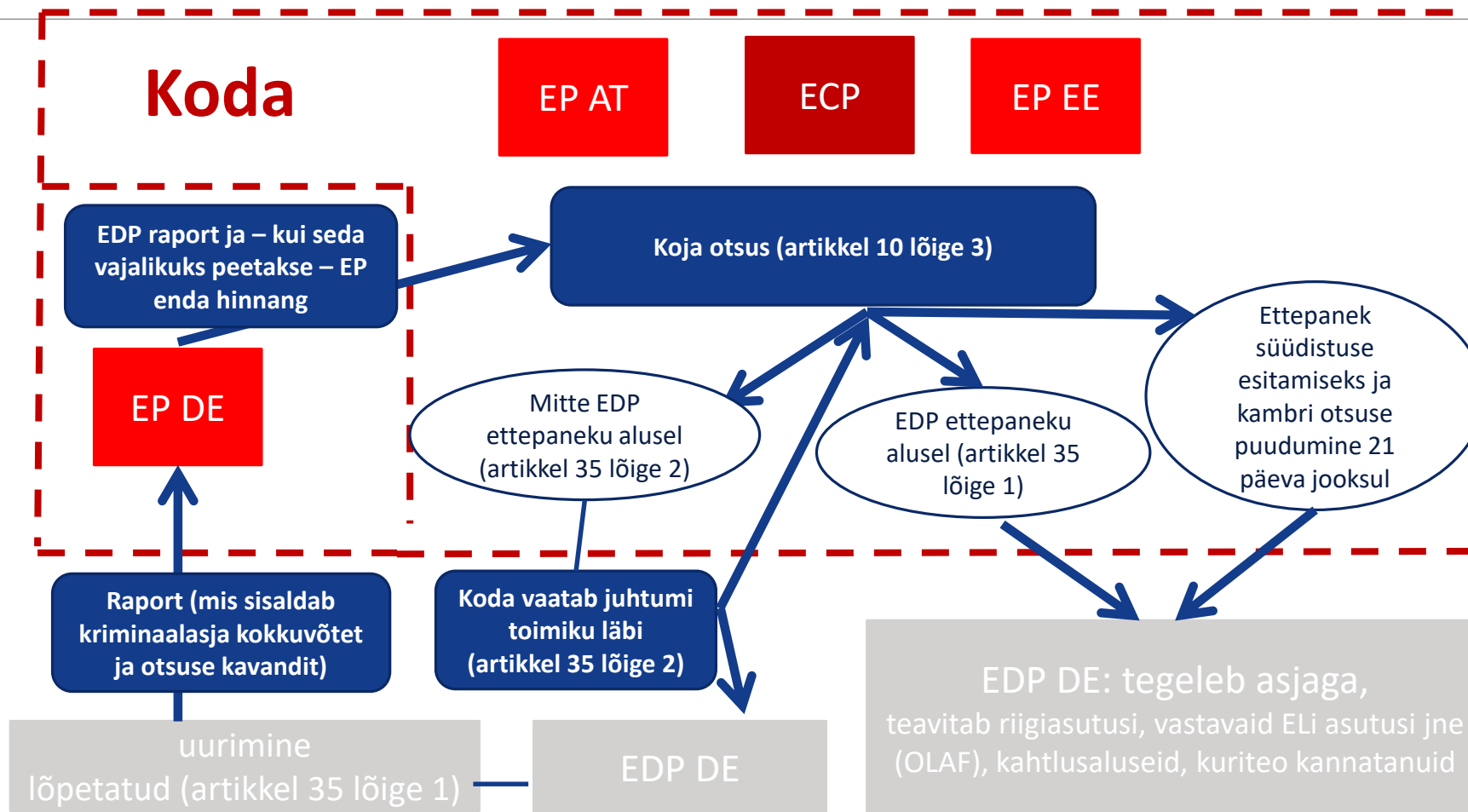
- edastab **järelevalvet teostavale Euroopa prokurörile raporti**,
- mis sisaldab **kriminaalasja kokkuvõtet ja otsuse kavandit**
- **EP** edastab dokumendid alalisele kojale, **vajaduse korral koos oma hinnanguga**
- kui alaline koda võtab **EDP ettepaneku alusel vastu otsuse, tegeleb viimane asjaga vastavalt edasi**

Puudub nõue, et alaline koda kriminaalasja toimiku läbi vaataks, kuid artikli 10 lõige 6 ütleb: kogu kriminaalasjaga seotud materjal on taotluse korral pädevale alalisele kojale otsuste tegemiseks kättesaadav.

Artikkel 35 lõige 2: kui alaline koda **ei võta EDP ettepaneku alusel otsust vastu**

- **Koda vaatab kriminaalasja toimiku ise üle**, kui see on vajalik,
- ja siis **teeb lõpliku otsuse** (võimaluse korral ilma EDP edasise tegevuseta) **või**
- **annab EDPlle lisajuhised** – nt täiendav uurimine eesmärgiga viia kriminaalasi lõpetamise asemel kohtusse või tingimuste muutmine, mida süüdistatav peab artikli 40 alusel lihtmenetluses täitma

Otsustamisprotsessid uurimise lõpetamisel

Märkus:
DE, FR, IT, EE on valitud näitena – võivad olla ka muud osalevad liikmesriigid

Liikmesriigi õiguse alusel tehtavad otsused

EPPO määruse artikli 5 lõige 3: „EPPO nimel uurimiste läbiviimist ja süüdistuste esitamist reguleeritakse käesoleva määrusega. **Siseriiklikku õigust** kohaldatakse üksnes selliste **küsimuste suhtes, mida käesoleva määrusega ei reguleerita**. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, **kohaldatakse selle liikmesriigi õigust, kelle Euroopa delegaatprokurör menetleb kriminaalasja** vastavalt artikli 13 lõikele 1. Kui teatavat küsimust reguleeritakse nii siseriikliku õiguse kui ka käesoleva määrusega, on viimane ülimuslik.“

EPPO määruse artikli 13 lõige 1: „**Euroopa delegaatprokurörid** tegutsevad **EPPO nimel oma vastavates liikmesriikides** ja neil on **samasugused volitused nagu siseriiklikel prokuröridel** seoses uurimiste, **süüdistuste esitamise ning kriminaalajade kohtusse saatmisega**, lisaks ja vastavalt neile antud konkreetsetele volitustele ning staatusele ja käesolevas määruses sätestatud tingimustel. Euroopa delegaatprokurörid vastutavad uurimiste ja **süüdistuste esitamise eest, mis nad on algatanud, mis on neile määratud** või nad on üle võtnud **evokatsiooniõigust** kasutades.

Euroopa delegaatprokurörid vastutavad ka **kriminaalasja kohtusse saatmise eest** ja eelkõige on neil õigus **anda kohtus ütlusi, osaleda tõendite kogumises ja rakendada kooskõlas siseriikliku õigusega kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid.**“

Kohtumenetlused / kohtumenetluse etapp

ELTL artikkel 86: „2) [EPPO] täidab liikmesriikide pädevates kohtutes prokuröri ülesandeid ...

(3) 1. lõikes nimetatud määrustega kinnitatakse EPPO põhikiri, tema ülesannete täitmise tingimused, menetlusreeglid tema tegevuse ja tõendite lubatavuse kohta, samuti tema ülesannete täitmisel tehtud menelustoimingute kohtuliku kontrolli suhtes kohaldatavad eeskirjad.

EPPO määruse artikli 5 lõige 3: „ ... **Siseriiklikku õigust** kohaldatakse üksnes selliste küsimuste suhtes, mida käesoleva määrusega ei reguleerita. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse selle liikmesriigi õigust, kelle kriminaalasja Euroopa delegaatprokurör menetleb vastavalt artikli 13 lõikele 1. Kui teatavat küsimust reguleeritakse nii siseriikliku õiguse kui ka käesoleva määrusega, on viimane ülimuslik.“

EPPO määruse artikli 13 lõige 1: „ ... Euroopa delegaatprokurörid vastutavad ka **kriminaalasja kohtusse saatmise eest ja eelkõige** on neil õigus anda kohtus ütlusi, osaleda tõendite kogumises ning rakendada kooskõlas siseriikliku õigusega kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid.

➤ Kohtumenetlused / kohtumenetluse etapp liikmesriigi õiguse alusel

➤ vt ka EPPO määrust: artikkel 36 lõige 5 (liikmesriigi kohtu pädevus), artikkel 37 lõige 2 (tõendite hindamine), artikkel 40 lõige 1 (menetlus kooskõlas siseriiklikus õiguses sätestatud tingimustega), artikkel 42 lõige 1 (kohtulik kontroll siseriiklikus kohtus), artikkel 45 lõige 2 (kriminaalasja toimik)

Täna tähelepanu eest!

WWW.EUROPEAN.LAW